

نام : ملیحه

نام خانوادگی: مصلح

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

رشته و گرایش: زبان و ادبیات فارسی، ادبیات کودک و

نوجوان

استاد راهنما: دکتر سعید حسام‌پور

تاریخ دفاع: 1391/10/30

مقایسه‌ی شخصیت، شخصیت‌پردازی و رابطه‌ی متن و تصویر در کتاب‌های داستانی تصویری برگزیده‌ی ایرانی و خارجی (بر پایه‌ی نظریه‌ی ماریا نیکولایوا و کارول اسکات)

این پژوهش، بر آن است تا شخصیت، شخصیت‌پردازی و رابطه‌ی متن و تصویر را در کتاب‌های داستانی تصویریِ برگزیده‌ی ایرانی و خارجی، واکاوی و مقایسه کند. پژوهش‌گر، در واکاوی این نمونه‌ها که هدف‌مندانه و با نظر صاحب‌نظران هر گروه، گزینش شده‌اند، به واژه، جمله، پاراگراف، تک‌گستره، دوگستره، متن، تصویر، جلد و کل داستان توجه دارد. پژوهش پیش‌رو، بر پایه‌ی نظریه‌ی ماریا نیکولایوا و کارول اسکات بنا شده، اما راه خود را برای گشایش افقی تازه‌تر، بازگذاشته است؛ از این رو، در کنار رویکرد توصیفی‌تفسیری، به رویکرد تفسیری‌تجربیدی نیز نزدیک شده و در بررسی آثار، هر دو راه تحلیل محتوای کیفی‌قیاسی و استقرایی را، به روش تعریفی میرینگ (2000)، پیموده است. در پی چنین خوانشی، مبانی نظری مقوله‌های یادشده را پرداخته‌تر کرده؛ به راه‌کارهای تازه‌تری دست‌یافته و در زمینه‌ی رابطه‌ی متن و تصویر، به الگویی نو و همه‌جانبه‌تر رسیده که برای بیان آن، اصطلاح توصیفی «فراتنیدگی» را برگزیده است. یافته‌های پژوهش نشان داد، داستان‌های ایرانی و خارجی، از نظر شخصیت، شخصیت‌پردازی و رابطه‌ی متن و تصویر، تفاوت‌های چشم‌گیری دارند و هم‌سانی‌های آن‌ها، بیش‌تر در جنبه‌های گریزناپذیر بنیادین و کلی این مقوله‌ها است. رابطه‌ی متن و تصویر در داستان‌های خارجی، پرورده‌تر از داستان‌های ایرانی است و حتا چشم‌اندازی گسترده و پیچیده‌تر از راه‌کارهای نیکولایوا و اسکات، پیش روی مخاطب می‌گذارد. همین‌طور، مؤلفه‌ها و شگردهای شخصیت‌پردازی در متن و تصویر داستان‌های خارجی، نیرومند و گوناگون‌تر است؛ اما به نظر می‌رسد، توجه بیش از اندازه به این فرایند، آن‌ها را داستان‌هایی حادثه‌محور و یا طرح‌محور کرده است. در مقابل، کیستی، پویایی و ایستایی شخصیت‌ها و در نگاهی گسترده‌تر، کارکردهای شخصیتی در داستان‌های ایرانی، سنجیده‌تر است و شایستگی بیش‌تری، برای الگوپذیری مخاطب دارد. این نتیجه بیانگر آن است که گرچه شخصیت و شخصیت‌پردازی آثار، زیر تأثیر چگونگی کارکرد متن و تصویر و رابطه‌ی این دو است، این رابطه همیشه مستقیم و مثبت نیست.

واژگان کلیدی: کتاب‌های داستانی‌تصویری، شخصیت، شخصیت‌پردازی، رابطه‌ی متن و تصویر، ماریا نیکولایوا، کارول اسکات.